

Is Gambling Kosher?**1) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כד עמוד ב - כה עמוד א**

משנה. ואלו הן הפסולין - המשחק בקוביא והמלוה בריבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית. אמר רבי שמעון: בתחילה היו קורין אותן אוספי שביעית, משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית. אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שאין להן אומנות אלא הוא, אבל יש להן אומנות שלא הוא - כשרין.

גמרא. משחק בקוביא מאי קא עביד? - אמר רמי בר חמא: משום דהוה אסמכתא, ואסמכתא לא קניא. רב ששת אמר: כל כי האי גוונא - לאו אסמכתא היא. אלא: לפי שאין עסוקין ביישובו של עולם. מאי בינייהו? - איכא בינייהו דגמר אומנותא אחריתי. (ותנן) +מסורת הש"ס: דתנן+ אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שאין להן אומנות אלא הוא, אבל יש להן אומנות שלא הוא - (הרי זה) כשרים. אלמא טעמא דמתניתין - משום יישובו של עולם הוא, קשיא לרמי בר חמא! וכי תימא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה - והא אמר רבי יהושע בן לוי: כל מקום שאמר רבי יהודה אימתי ובמה - אינו אלא לפרש דברי חכמים. רבי יוחנן אמר: אימתי - לפרש, ובמה - לחלוק. ודכולי עלמא, אימתי לפרש הוא! - גברא אגברא קא רמית? - מר סבר: פליגי, ומר סבר: לא פליגי. - ולא פליגי? והתניא: בין שיש לו אומנות שלא הוא, בין שאין לו אומנות אלא הוא - הרי זה פסול! - ההיא רבי יהודה משום רבי טרפון היא. דתניא, רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: לעולם אין אחד מהן נזיר, לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה.

2) רש"י שם

המשחק בקוביא - כולו מפרש בגמרא, וכולן מעין גזלנין הן, והתורה אמרה (שמות כג) אל תשת רשע עד - וכל שכן דיין.

שאיין לו אומנות אלא הוא - דהואיל ואין עסוקין ביישובו של עולם אינן בקיאים בטיב דינין ומשא ומתן, ואינן יראי חטא.

גמרא. אסמכתא - היינו דבר דאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, דסבור שהוא יכול לנצח, ופעמים שמנצחין אותו.

לא קניא - והוה ליה כעין גזילה בידו.

כל כי האי גוונא לאו אסמכתא הוא - והיכי דמי אסמכתא - כגון דאם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא (בבא מציעא עו, א) וכגון משליש את שטרו דגט פשוט (בבא בתרא קסח, א) דסומך על לא דבר, דסבור כל זה בידי לעשות, ומרישא כי מתני - אדעתא דלא יהיב ליה לאסמכתא קא מתני, דטועה וסבור לא יבא לידי כך, אבל הכא לא סמיך אמידי, דהא לא ידע אי נצח אי לא נצח, ואפילו הכי אתני - שמע מינה מספיקא אתני גמר ואקני, ולא גזילה היא.

3) שמות פרשת משפטים פרק כג

(א) לא תשא שמע שוא אל תשת ירך עם רשע להלית עד חמס:

4) פירושו המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק ג

[ג] כיון שאמר לעיל נמצא אחד קרוב או פסול בא לבאר מי הוא הפסול ומי הוא הקרוב, ואמר המשחק בקוביא, והוא המשחק ב"נרד" ו"סטרנג" וכיוצא בהם בתנאי שישלם כסף מי שיעשה כך או לא יעשה כך בהתאם לשטת אותו המשחק, ונאסר זה מפני שהוא מתעסק בעסק שאין בו תועלת ליישוב העולם, ויסוד הוא בתורתנו שאין ראוי לאדם להעסיק את עצמו בעולם הזה אלא באחד משני דברים או בחכמה להשלים בה את עצמו, או בעסק שיועיל לו בקיום העולם כגון אומנות או מסחר, וראוי למעט בזה ולהרבות בראשון כמו שאמרו הוי מעט עסק ועסוק בתורה...

5) רמב"ם הלכות עדות פרק י הלכה ד

ועוד יש שם רשעים שהן פסולין לעדות אע"פ שהן בני תשלומין ואינן בני מלקות, והאיל ולוקחים ממון שאינו שלהם בחמס פסולין שנאמר כי יקום עד חמס באיש, כגון הגנבים והחמסנים אע"פ שהחזיר פסול לעדות מעת שגנב או גזל, וכן עד זומם אע"פ שהוזם בעדות ממון ושלם הרי זה פסול מן התורה לכל עדות, ומאימתי הוא נפסל מעת שהעיד בבית דין, אע"פ שלא הוזם על אותה עדות אלא אחר כמה ימים, וכן המלוה בריבית אחד המלוה ואחד הלוח שניהם פסולין לעדות, אם רבית קצוצה עשו הרי הן פסולין מן התורה ואם אבק רבית עשו הרי הן פסולין מדבריהם, וכן כל העובר על גזל של דבריהם הרי הוא פסול מדבריהם, כיצד החמסנים והם הלוקחים קרקע או מטלטלין שלא ברצון הבעלים אע"פ שנותנין הדמים הרי אלו פסולין מדבריהם, וכן הרועים אחד רועי בהמה דקה ואחד רועי בהמה גסה של עצמן הרי הן פסולין שחזקתן פושטין ידיהן בגזל ומניחים בהמתן לרעות בשדות ופרדסים של אחרים ולפיכך סתם רועה פסול, ומגדלי בהמה דקה בארץ ישראל פסולין אבל בחוצה לארץ כשרין, ומותר

לגדל בהמה גסה בכל מקום, וכן המוכסין סתמן פסולין מפני שחזקתן ליקח יותר מדבר הקצוב להם בדין המלכות ולוקחין היתר לעצמן, אבל גבאי מנת המלך סתמן כשרין ואם נודע שלקחו אפילו פעם אחת יתר מן הראוי להם לגבות הרי אלו פסולין. וכן מפריחי יונים ביישוב פסולין מפני שחזקתן שגוזלים יונים של אחרים בחנם, וכן סוחרים שביעית והם בני אדם שיושבין בטלים, וכיון שבאה שביעית פושטים ידיהן ומתחילין לישא וליתן בפירות שחזקת אלו שהן אוספין פירות שביעית ועושין בהן סחורה, וכן משחק בקוביא והוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא, הואיל ואינו עוסק ביישובו של עולם הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבק גזל, ולא בקוביא בלבד אלא אפילו משחקים בקליפי אגוזים וקליפי רמונים, וכן לא יונים בלבד אמרו אלא אפילו המשחקים בבהמה חיה ועוף ואומר כל הקודם את חבירו או כל הנוצח את חבירו יטול בעליו את שניהן וכן כל כיוצא בשחוק זה, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה הרי הוא פסול, וכל אלו פסולין מדבריהם.

6 רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ו הלכה י

המשחקין בקוביא כיצד, אלו שמשחקין בעצים או בצרורות או בעצמות וכיוצא בהן ועושים תנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו השחוק יקח ממנו כך וכך הרי זה גזל מדבריהם אע"פ שברצון הבעלים לקח הואיל ולקח ממון חבירו בחנם דרך שחוק והתל הרי זה גזל. וכן המשחקין בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך וכל כיוצא בדברים אלו הכל אסור וגזל מדבריהם.

7 שולחן ערוך חושן משפט הלכות גזילה סימן שע

סעיף א

יש דברים שאסרו חכמים משום גזל, והעובר עליהם הרי זה גזלן מדבריהם: מפריחי יונים ומשחקים בקוביא. מפריחי יונים כיצד, לא יפריח אדם בתוך היישוב, שהרי לוקח ממון אחרים שלא כדין, מפני שמשלח זכר ויביא נקבה משובך אחר, או נקבה ותביא זכר; ולא יונים בלבד, אלא כל העושה כזה בשאר עופות או חיה או בהמה, הרי זה גזלן מדבריהם.

סעיף ב

המשחקים בקוביא כיצד, אלו שמשחקים בעצים או בצרורות או בעצמות, ועושים תנאי ביניהם שכל הנוצח את חבירו באותו שחוק יקח כך וכך. וכן המשחקים בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחבירו כך וכך, וכל כיוצא בדברים אלו, הכל אסור, וגזל מדבריהם הוא.

סעיף ג

(טור הביאו בס"ו) יש מי שאומר שהמשחק בקוביא עם העובד כוכבים אין בו משום גזל, אבל יש בו איסור עוסק בדברים בטלים, שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה ויישובו של עולם. וחלקו עליו לומר שאינו פסול אלא אם כן אין לו אומנות אחרת.

הגה: אבל אם יש לו אומנות אחרת, אפילו משחק עם ישראל אינו פסול (טור). וע"ל סימן ר"ז סעיף י"ג. וכבר פשט המנהג כסברא האחרונה לשחוק בקוביא, ואין פסול אלא מי שאין לו אומנות אלא הוא. ואם שחק עמו באמנה אם חייב לשלם, ע"ל סימן ר"ז סעיף י"ג.

8 משנה ברורה סימן שכב

(כב) ולהטיל גורל וכו' - היינו דמי שיזכה בגורל יטול הגדולה ומי שיתחייב יטול הקטנה הוא בכלל שחיקת קוביא ממש. [קוביא הוא מה שמשחקין בעצים] וקוביא הוא אבק גזל מדבריהם שאין דעתו להקנותו בקנין גמור ולהכי אסור אף בחול ואף דבעה"ב עם ב"ב לא שייך גזל כלל שהרי הכל שלו מ"מ אסור דלמא אתי לסרוכי בקוביא עם אחרים [כא] ובאחרים בודאי אסור בחול וכ"ש בשבת דקוביא דמי למקח וממכר:

9 שו"ת יביע אומר חלק ז - חושן משפט סימן ו

נשאלתי האם מותר מן הדין להשתתף בקניית כרטיסי הגרלה של מפעל הפיס?

...מסקנא דדינא שהספרדים ועדות המזרח אסור להם להשתתף בקניית כרטיסי מפעל הפיס, וכל שכן כרטיסי ספורט למיניהם שמשחקים בשבת ומחללים שבת בפרהסיא, ונמצא שהוא מסייע ידי עוברי עבירה. ואף לאשכנזים יש לאסור בזה. (וע' בשו"ת ישכיל עבדי חלק ה' עמוד פט ס"ס ה). ושומע לנו ישכון בטח.

10 שו"ת הריב"ש סימן תלב

...ושחוק בקוביא, הנה יש בו אסורא דרבנן, כדאיתא בסנהדרין פרק זה בורר (כ"ד:). ואפילו לרב ששת דס"ל התם דליכא אסמכתא בקוביא, מ"מ דבר מכוער ומתועב ומשוקץ הוא. ורבים חללים הפיל ועצומים כל הרוגיו. ומפורש הוא בירושלמי (גדרים פ"ה ה"ד) דמי שנדר שלא לצחוק, אין מתירין אותו. וכן דעת הרמב"ן ז"ל במשפט החרם שלו וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה.